

การเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562

บทความพิเศษ

วันที่รับบทความ: 11 ก.พ.63
วันที่แก้ไขบทความ: 18 มี.ค.63
วันที่ตอบรับบทความ: 23 มี.ค.63

สุนิสตา เขตตะสิริ*
Sunisa Khettsasiri

ปีพุทธศักราช 2562 นับเป็นปีมหามงคลอุดมสมัยของแผ่นดินกรุงรัตนโกสินทร์อีกวาระหนึ่ง นำความปลาบปลื้มปีติสุขมาสู่ปวงประชาชนชาวไทยเป็นล้นพ้นเหลือประมาณ อันสืบเนื่องจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

การพระราชพิธีดังกล่าว ประกอบด้วย การเตรียมการและพระราชพิธีหลัก ๆ เริ่มตั้งแต่ **พระราชพิธีเบื้องต้น** เป็นการเตรียมการพระราชพิธีในกลางเดือนเมษายนไปจนถึงต้นเดือนพฤษภาคม **พระราชพิธีเบื้องกลาง** ระหว่างวันที่ 4-5 พฤษภาคม โดยพระราชพิธีที่สำคัญที่สุดคือ พิธีสงฆ์นำมูรธาภิเษก พิธีรับน้ำอภิเษก พิธีถวายสิริราชสมบัติและเครื่องราชกกุธภัณฑ์ พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการ การประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก พิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร และการเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

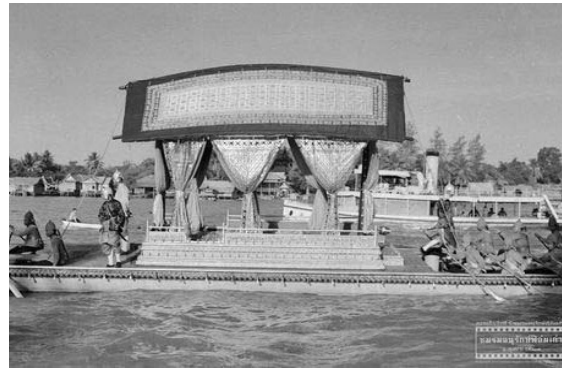
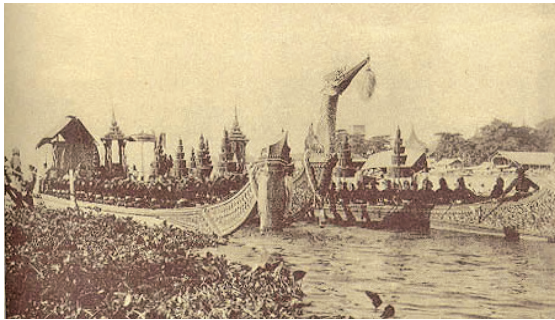

สำหรับการเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ซึ่งเป็น **พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เบื้องปลาย** นั้น ชันต้น กำหนดขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ 24 ตุลาคม เวลา 15.30 น. เพื่อทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดอรุณราชวรารามราชวรีหาร ในคราวเดียวกัน แต่ภายหลังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนไปเป็น วันพฤหัสบดีที่ 12 ธันวาคม ตามคำกราบบังคมทูลของรัฐบาลถึงปัญหาด้านกระแสน้ำและสภาพอากาศซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชน

* อดีตผู้ทรงคุณวุฒิกองบัญชาการกองทัพไทย/ที่ปรึกษาคณะกรรมการดำเนินงานประวัติศาสตร์โบราณคดี และพิพิธภัณฑ์ทหาร

ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

พยุหยาตรา หมายถึง การเคลื่อนกระบวนทัพหรือ ขบวนเสด็จพระราชดำเนินของพระมหากษัตริย์ อันประกอบด้วยสรรพกำลังจำนวนมาก จัดเป็นรูปขบวนอย่างมีแบบแผน ตามตำราพิชัยสงคราม ในสมัยโบราณ มักเป็นการเสด็จพระราชดำเนินในการพระราชสงคราม ออกปราบปราม อริราชศัตรู การเสด็จเลียบพระนคร เมื่อเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ให้พสกนิกรชื่นชมพระบารมี การเสด็จไปบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐินตามพระอารามต่าง ๆ หรือ ไปนมัสการพระพุทธบาท สระบุรี การเสด็จประพาสตามลำน้ำ การอัญเชิญพระพุทธรูปสำคัญจากเมืองหนึ่งไปยังอีกเมืองหนึ่ง ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ยังโปรดให้จัดขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ในการรับพระราชสาส์นและคณะราชทูต พร้อมทั้งเครื่องราชบรรณาการของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส ที่เข้ามาเจริญทางพระราชไมตรี ซึ่งเป็นขบวนพยุหยาตราที่ยิ่งใหญ่ ใช้เรือกว่า 200 ลำ เป็นที่เลื่องลือและกล่าวขานจดจำสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน

ครั้นสมัยรัตนโกสินทร์ นอกจากการเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารคตามโอกาสต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว แต่ละรัชกาลยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขบวนพยุหยาตราทางชลมารคในวาระอันเป็นมงคลเพิ่มเติม อาทิ ขบวนเรือรับช้างพลายสำคัญ ในรัชกาลที่ 6 พระราชพิธีฉลองพระนคร 150 ปี พ.ศ.2475 ในรัชกาลที่ 7 ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ซึ่งได้ริ่ฟื้นการจัดขบวนพยุหยาตราทางชลมารคขึ้น หลังจากว่างเว้นไปเป็นเวลานาน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพุทธพยุหยาตราทางชลมารคในการฉลอง 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ.2500 ขบวนพยุหยาตราทางชลมารคในการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ.2525 การจัดแสดงขบวนพยุหยาตราทางชลมารคในพระราชพิธีกาญจนาภิเษก พ.ศ.2539 และในพระราชพิธีฉัตรมงคลสิริราชสมบัติครบ 60 ปี พ.ศ.2549 อีกด้วย

การเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พุทธศักราช 2562 นับเป็นการเสด็จฯ โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารคครั้งแรกในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งรัฐบาลได้มอบภารกิจให้กองทัพเรือเป็นหน่วยงานหลักในการเตรียมพร้อมด้านต่าง ๆ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศิลปากร กรมเจ้าท่า กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานราชการในพระองค์ร่วมดำเนินการ เพื่อให้พระราชพิธีบรมราชาภิเษกเปี่ยมไปด้วยความสุขและความเรียบร้อย สง่างาม สมพระเกียรติ

เรือพระราชพิธี

เรือพระราชพิธีเป็นเครื่องประกอบพระราชอิสริยยศอย่างหนึ่งของพระมหากษัตริย์ ประกอบด้วย เรือพระที่นั่ง เรือดั่ง เรือแซง และเรือรูปสัตว์ ที่เข้าขบวนแห่เสด็จมีชื่อเรียกต่างกันไปตามหน้าที่ของเรือแต่ละลำ เช่น

เรือพระที่นั่ง แบ่งย่อยออกเป็น เรือพระที่นั่งทรงเรือพระที่นั่งรอง เรือพระที่นั่งกิ่ง เรือพระที่นั่งเอกไชย เรือพระที่นั่งศรี เรือพระที่นั่งกราบ โขนเรือทำเป็นรูปเทพเจ้า และสัตว์ในเทพนิยาย ปัจจุบันมี 4 ลำ ได้แก่ เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ 9 เรือพระที่นั่งอนันตนาคราช เรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์ โขนเรือพระที่นั่งแต่ละลำแกะสลักปิดทองหรือประดับกระจก ตกแต่งอย่างงดงาม ถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์ ต้องประกอบพิธีกรรมในการสร้างตามตำรา พลพายประจำเรือพระที่นั่งต้องพายในท่านกบิน ยกพายสูง ซึ่งงดงามเป็นอย่างยิ่งยามพายสีทองต้องแสงแดดเป็นประกายเรืองรอง ดูพญาหงส์ยกปีกบิน

เรือพระที่นั่งนี้จัดเข้าในชุดพระราชพาหนะที่ต้องแต่งเทียบท่าในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เช่นเดียวกับพระราชนทรยานราชรถ พระยาช้างต้น และพระยาม้าต้น ซึ่งประจำที่ช้างพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ซึ่งเมื่อวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก 4 พฤษภาคม พ.ศ.2562 เจ้าพนักงานได้ทอดเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์เทียบท่าราชวรดิฐ

เรือพลับพลา หมายถึง เรือพระที่นั่งสำหรับเปลี่ยนเครื่องทรงก่อนเสด็จจากเรือ ขึ้นไปนมัสการ พระพุทธรูปในพระอุโบสถ บำเพ็ญพระราชกุศลในพระอาราม หรือเสด็จขึ้นประทับพระราชยาน

เรือเหล่าแสนยากร คือ เรือที่มีโขนเรือเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ เพื่อให้ดูสง่างาม เป็นที่เกรงขาม ช่มขวัญศัตรู เช่น ครุฑ กระบี่ (สิง) อสูร สัตว์หิมพานต์ จัดอยู่ในพวกเรือพิฆาต ได้แก่ เรือเสือทยานชล เรือเสือด่านสินธุ์ เรืออสุรวายุภักษ์ เรืออสุรปักษี เรือกระบี่ราญรอนราพณ์ เรือกระบี่ปราบเมืองมาร เรือครุฑเหินเห็จ เรือครุฑเตร็จไตรจักร เรือพาสีรั้งทวีป เรือสุครีพครองเมือง

เรือคู่ชัก มีหน้าที่ชักลากเรือพระที่นั่งเมื่อน้ำเชี่ยว ต้องการให้แล่นเร็วขึ้น ได้แก่ เรือเอกชัยเหินหาว และเรือเอกชัยหลาวทอง

เรือประตุน้ำ นำหน้าขบวนพยุหยาตราทางชลมารค มี 2 ลำ คือ เรือทองขวานฟ้า และเรือทองบ่าบิน

เรือตั้ง ทำหน้าที่ป้องกันขบวนเรือ เป็นเรือทาน้ำมันดำ หัวงอนท้ายงอน

เรือแซง ทำหน้าที่อารักขาพระมหากษัตริย์ สามารถแซงเรือในขบวนเข้ามาอารักขาได้

เรือตำรวจ มีหน้าที่เป็นองครักษ์

การซ้อมเตรียมจัดขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

กองทัพเรือได้กำหนดจัดซ้อมตั้งแต่เดือนกันยายน เป็นต้นมาจนถึงเดือนธันวาคม พุทธศักราช 2562 รวมทั้งสิ้น 14 ครั้ง แบ่งเป็นการซ้อมย่อย 11 ครั้ง คือ วันที่ 10, 17, 23, 27 กันยายน, วันที่ 3, 7, 10 ตุลาคม, วันที่ 12, 19, 26 พฤศจิกายน และวันที่ 3 ธันวาคม

การซ้อมใหญ่ 3 ครั้ง คือ วันที่ 17, 21 ตุลาคม และ 9 ธันวาคม

ระหว่างการซ้อมขบวนพยุหยาตราทางชลมารค งดเดินเรืออื่น ในแม่น้ำเจ้าพระยา

เหตุผลในการเลื่อนวันเสด็จเลียบพระนคร โดยขบวน พยุหยาตราทางชลมารค

ตอนต้นเดือนตุลาคม พุทธศักราช 2562 กองทัพเรือ ซึ่งได้รับมอบให้เป็นหน่วยงานหลักในการจัดเตรียมขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ได้รายงานกราบเรียนนายกรัฐมนตรีถึงปัญหาอุปสรรคที่พบระหว่างการซ้อมย่อยตั้งแต่เดือนกันยายน เป็นต้นมา เกี่ยวกับสภาพอากาศและกระแสน้ำ โดยเฉพาะกระแสน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งกรมอุทกศาสตร์กองทัพเรือ คำนวณต่อวินาทีแล้ว พบว่า มีอิทธิพลของน้ำทะเลหนุนสูง ความกดอากาศในอ่าวไทยทำให้น้ำที่ดันเข้ามา มีระดับสูงมาก อีกทั้งความเร็วของกระแสน้ำเกือบ 40 เมตรต่อวินาที มีผลกระทบเป็นอันมากต่อเรือขณะเคลื่อนขบวน เนื่องจากเป็นเรือไม่ใช่แรงพลพาย ไม่ได้ใช้เครื่องยนต์ จึงเป็นการยากในการพาย โดยเฉพาะเรือพระที่นั่งเวลาพายในท่านกบิน

“แทนที่จะสามารถเดินหน้าไปหนึ่ง แต่กลับถอยหลังไปสอง”

คำชี้แจงของ พลเรือโท ไชยวุฒิ นาวีกาญจน
เจ้ากรมอุทกศาสตร์

นายกรัฐมนตรีจึงได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้ทรงพระราชวินิจฉัยโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนวันเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร

โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เป็นวันพฤหัสบดีที่ 12 ธันวาคม เวลาเดิม 15.30 น. ซึ่งเหมาะสมกว่าตามคำกราบบังคมทูล

นอกจากนี้ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของขบวนเรือ ให้มีระยะต่อระยะเคียงเป็นขบวนสวยงาม จึงได้นำเทคโนโลยีเลเซอร์มาใช้เพื่อควบคุมระยะห่างของเรือเป็นครั้งแรก เพื่อลดผลกระทบใด ๆ ที่อาจเกิดต่อประชาชนอันเนื่องมาจากการปล่อยน้ำ ระหว่างการเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

การจัดริ้วขบวนเรือ

กองทัพเรือได้จัดเตรียมเรือพระราชพิธี รวมทั้งสิ้น 52 ลำ กำลังพลฝีพาย 2,393 นาย ประกอบด้วย เรือพระที่นั่ง 4 ลำ โดยเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์เป็นเรือพระที่นั่งทรง เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ 9 เป็นเรือพระที่นั่งรอง เรือพระที่นั่งอนันตนาคราชเป็นเรือประดิษฐานพระพุทธปฏิมาชัยวัฒน์ รัชกาลที่ 9 เรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์ เป็นเรือที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอทั้ง 2 พระองค์ แวดล้อมด้วยเรือพระราชพิธีอื่น ๆ จัดรูปขบวนตามรูปแบบโบราณราชประเพณีทุกประการ แบ่งเป็น 5 ริ้ว 3 สาย

ริ้วสายกลาง ประกอบด้วย เรือพระที่นั่ง 4 ลำ เรืออีเหลื่องเป็นเรือกลองนอก เรือแตงโมซึ่งเป็นเรือของ ผู้บัญชาการขบวนเรือกับเป็นเรือกลองในด้วย เรือตำรวจนอก เรือตำรวจใน เรือกรมวัง และเรือแข่งปิดท้าย

ริ้วสายใน ขนาบข้างสายเรือพระที่นั่งทางด้านซ้าย และด้านขวา มีเรือทองขวานฟ้าและเรือทองบั้ง เป็นเรือประตุน้ำ เรือเสื่อหยานชลและเรือเสื่อคำณสินธุ์ เป็นเรือพิฆาต เรือรูปสัตว์ 8 ลำ และปิดท้ายสายในด้วย เรือเอกชัยเหินหาวและเรือเอกชัยหลาวทอง

ริ้วสายนอก ขนาบริ้วสายในซ้ายขวา ประกอบด้วย เรือตั่งและเรือแข่งสายละ 14 ลำ รวม 28 ลำ

การแห่เรือ

นับเป็นโบราณราชประเพณีที่อยู่คู่กับขบวนเรือ พยุหยาตรามาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย เกิดขึ้นจาก วัตถุประสงค์เพื่อสร้างจังหวะพร้อมเพรียงกันในการพายเรือ ช่วยสร้างความฮึกเหิมเร้าใจแก่บรรดาฝีพายซึ่งเป็นทหาร ทั้งยังก่อให้เกิดความรื่นเริงคลายความเหนื่อยเพลียระหว่างการ เคลื่อนขบวน

ทำนองแห่แตกต่างกันเป็น 3 แบบขึ้นอยู่กับความต้องการให้พลพายพายช้าหรือเร็ว โดย ทำนอง *ข้าละเห่* ใช้ขณะเริ่มออกเรือพายไปตามลำน้ำ ทำนอง *สวะเห่* เมื่อเรือใกล้ถึงที่ประทับ และทำนอง *มูลเห่* เมื่อต้องการให้ พายหนักจังหวะเร็ว

บทเห่เรือนิยมประพันธ์เป็นร้อยกรอง ส่วนใหญ่มักเป็นกาพย์ห่อโคลง มีบ้างที่เป็นกลอนสด ที่รู้จักกันดี ได้แก่ กาพย์ห่อโคลงของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ตอนปลายสมัยอยุธยา กาพย์เห่เรือชมเครื่องคาวหวาน พระราชนิพนธ์ในพระบาท สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย กาพย์เห่เรือ พระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และกาพย์เห่เรือ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในการเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดย ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เนื่องในพระราชพิธีบรม ราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 กองทัพเรือได้มอบให้ นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย ศิลปินแห่งชาติ เป็นผู้ประพันธ์ บทเห่เรือ ซึ่งท่านผู้นี้ได้เคยรับมอบให้ประพันธ์บทเห่เรือ มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่พุทธศักราช 2539 แล้ว

บทเห่เรือแบ่งเป็น 3 บท คือ บทสรรเสริญพระบารมี บทชมเรือ และบทชมเมือง สำหรับผู้ขับเห่เรือ คือ นาวาเอก ณัฐวัฏ อร่ามเกลื้อ

นาวาสถาปัติย์ ช่างเชี่ยวชาญชาญเชิงเข่น
ยิ่งยลยิ่งเยือกเย็น เห็นสายศิลป์วิญญานไทย

สมบูรณ์สมบัติชาติ ควรประกาศเกียรติเกริกไกร
ฝีมือลือเลิศใคร ไม่เทียบเทียมเยี่ยงนิม

ควรสืบการรักษา ควรคู่ค่าควรเมืองสม
ควรขีดควรขึ้นชม ควรภูมิไทยทั้งมวล

บทเห่เรือ บทที่ 2 ชมเรือ

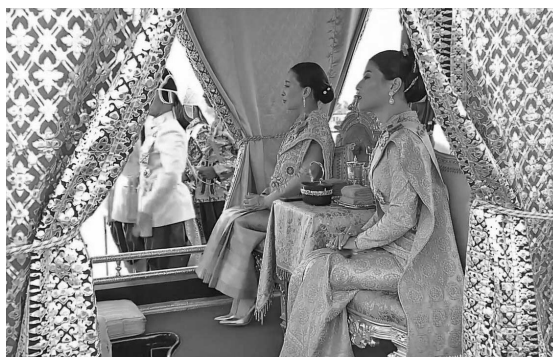
การเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวน พยุหยาตราทางชลมารค

วันพฤหัสบดีที่ 12 ธันวาคม พุทธศักราช 2562 เวลา 16.00 น. พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ พระมาลาเส้าสูง เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี และสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร ประทับบนเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา เสด็จประทับเรือพระที่นั่งอนันตนาคราชขบวนพยุหยาตราทางชลมารคเคลื่อนออกจากท่าवासกรีไปตามลำน้ำเจ้าพระยา

ระหว่างนั้น สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี พร้อมด้วย ท่านผู้หญิงพลอยไพลิน เจนเซน ท่านผู้หญิงสิริกิติยา เจนเซน และคณะรัฐมนตรี เฝ้าฯ รับเสด็จ ณ พลับพลาที่ประทับในพระที่นั่งสันติชัยปราการ บริเวณสวนสันติชัยปราการ

ประชาชนที่อาศัยตามริมแม่น้ำเจ้าพระยาต่างตกแต่งประดับประดาบ้านเรือนและอาคาร ด้วยผ้าแพรสีเหลือง พระบรมฉายาลักษณ์ และธงตราสัญลักษณ์ พสกนิกรชาวไทยและชาวต่างประเทศเฝ้าฯ ชมพระบารมีอย่างเนืองแน่น แซ่ซ้องถวายพระพรตลอดสองฟากฝั่งแม่น้ำ

การเคลื่อนขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เป็นระยะทางทั้งสิ้น 3.4 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ในเวลา 17.30 น. เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์เลื่อนเข้าเทียบสะพานฉนวนวนประจําท่าราชวรดิฐ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร ขึ้นยังพลับพลาที่ประทับรับรอง จนกระทั่งเรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์ เข้าเทียบเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ที่สะพานฉนวน สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา เสด็จขึ้นไปเฝ้าฯ เปรียบร้อยแล้ว ทุกพระองค์ได้ทรงพระดำเนินไปยังพระที่นั่งราชกิจวิจิฉฉัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับพระราชยานพุดตานทอง ทรงพระแสงขรรค์ชัยศรี แล้วโปรดเกล้าฯ ให้ยาตราเรือขบวนราชไปยังพระบรมมหาราชวัง

การเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนราบ

หลังการเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินกลับพระบรมมหาราชวัง โดยขบวนราบ มีพระราชยานถม อัญเชิญพระพุทธรูปมาชัยวัฒน์ รัชกาลที่ 9 นำริ้วขบวน สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ทรงเครื่องแบบทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ทรงพระดำเนินเข้าริ้วขบวนในฐานะราชวงศ์จักรีประจำพระองค์ เคียงคู่พระราชยาน

เส้นทางยাত্রาริ้วขบวนราบ จากท่าราชวรดิฐไปตามถนนมหาราช เลี้ยวขวาเข้าถนนหน้าพระลาน แล้วเลี้ยวขวาเข้าพระบรมมหาราชวัง ทางประตูวิเศษไชยศรี ผ่านประตูพิมานไชยศรี ไปเทียบยังเกยหน้าพระที่นั่ง

อาภรณ์พิมอกซ์ปราสาท รวมระยะทางประมาณ 800 เมตร ใช้กำลังพล 800 นาย ประกอบด้วยข้าราชการในพระองค์ ได้แก่ หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ และสำนักพระราชวัง กับกำลังพลจากกองทัพบก กองทัพเรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และโรงเรียนเตรียมทหาร โดยมี พลอากาศเอก สติพงษ์ สุขวิมล เลขาธิการพระราชวัง เป็นผู้อำนวยการริ้วขบวนราบ

สองข้างทางเสด็จพระราชดำเนิน เนื่องแน่นด้วยบรรดาพสกนิกรท้าวสารทิศที่รอเฝ้าฯ รับเสด็จชมพระบารมีต่างเปล่งเสียงถวายพระพรดังกึกก้อง เป็นภาพอันน่าประทับใจในความจงรักภักดี น้ำหนึ่งใจเดียวกัน ต่อองค์พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั้งชาติ

เดชะพระไตรรัตน์ ทั้งศีลสัตย์สร้างเสริมส่ง
พระบารมีจักรีวงศ์ ทุกพระองค์เป็นธงชัย
แรงรักแห่งทวยราษฎร์ หลอมรวมชาติสืบศาสน์สมัย
ร้อยถ้อยร้อยดวงใจ ถวายให้องค์ทศมินทร์
ขอจงทรงพระเกษม เอิบอัมเอมดั่งองค์อินทร์
พระกมลหมดมลทิน ผ่องโสมภิมั่งเพชรพราย

บทเห่เรือ บทที่ 1 สรรเสริญพระบารมี
นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย ประพันธ์

การพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพุทธศักราช 2562 นับว่า สำเร็จสมบูรณ์เพียบพร้อม สง่างาม สมพระเกียรติยศทุกประการ การเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางสถลมารค และขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ล้วนแสดงถึงพระบรมเดชานุภาพของพระมหากษัตริย์ ความร่วมแรงร่วมใจและความจงรักภักดีของข้าราชการทุกหน่วยงานที่ทุ่มเทปฏิบัติ ยึดตามโบราณราชประเพณี เพื่อให้พระราชพิธีบรมราชาภิเษกดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยงดงาม เป็นที่ปรากฏ ยกย่องแก่สาวยุคโลก และเป็นที่ภาคภูมิใจของชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า นับเป็นหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทย อันควรแก่การจดจำและเล่าขานสืบต่อไปตราบนานลูกหลาน

เอกสารอ้างอิง

- กรณีศึกษา. (2562). *รวมภาพประวัติศาสตร์ ในหลวง-พระราชินี ประทับสุพรรณหงส์ เสด็จฯ เลียบพระนครทางชลมารค*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <https://news.mthai.com/special-report/782429.html>
- ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค. (2562, 12 ธันวาคม). *ไทยรัฐ*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/news/royal/1724653>
- คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก. (ม.ป.ป.). *พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2563, จาก <http://www.phralan.in.th/coronation/finalceremoniesdetail.php?id=938>
- ทีมข่าวพระราชสำนัก. (2562, 13 ธันวาคม). การเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562. *กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/858066>
- “ทองย้อย แสงสินชัย” ศิลปินผู้อยู่เบื้องหลังกายห่อหุ้มเรือขบวนพยุหยาตราทางชลมารคสองแผ่นดิน. (2562, 16 กรกฎาคม). *ไทยโพสต์*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/41073>
- น.ณ.กรงธนบุรี. (2562). พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร ประทับเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์. *ไทยโพสต์*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <https://www.picuki.com/media/2197183096453146509>
- ประวัติกองทัพเรือ*. (2559). สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2563, จาก <http://thaiseafarer.com/knowledge/navy-history.php>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2562). *ร่วมรับเสด็จ “ในหลวง-ราชินี” ในขบวนพยุหยาตราทางชลมารคอันงดงามกลางคึกคักน้ำเจ้าพระยา*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9620000118303>
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี. (ม.ป.ป.). *เรือกระป๋องปราบเมืองมาร และ เรือกระบี่ราษฎร์รอนราพณ์*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <http://www.virtualmuseum.finearts.go.th/royalbarges/index.php/th/เรือพระราชพิธี/23-เรือกระป๋องปราบเมืองมาร-และ-เรือกระบี่ราษฎร์รอนราพณ์.html>
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี. (ม.ป.ป.). *เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2563, จาก <http://www.virtualmuseum.finearts.go.th/royalbarges/index.php/th/hilight/เรือพระราชพิธี/9-เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์.html>
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี. (ม.ป.ป.). *เรือทองขวานฟ้า และ เรือทองบั้งน*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <http://www.virtualmuseum.finearts.go.th/royalbarges/index.php/th/โบราณวัตถุที่สำคัญ-hilight/เรือพระราชพิธี/40-เรือทองขวานฟ้า-และ-เรือทองบั้งน.html>

- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี. (ม.ป.ป.). *เรือพาลิวันทวีป และ เรือสุครีพครองเมือง*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <http://www.virtualmuseum.finearts.go.th/royalbarges/index.php/th/โบราณวัตถุที่สำคัญ-highlight/เรือพระราชพิธี/11-เรือพาลิวันทวีป-และ-เรือสุครีพครองเมือง.html>
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี. (ม.ป.ป.). *เรือเสือทยานชล และ เรือเสือคำรณสินธุ์*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <http://www.virtualmuseum.finearts.go.th/royalbarges/index.php/th/โบราณวัตถุที่สำคัญ-highlight/เรือพระราชพิธี/39-เรือเสือทยานชล-และ-เรือเสือคำรณสินธุ์.html>
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี. (ม.ป.ป.). *เรือเอกชัยเหินหาว และ เรือเอกชัยหลาวทอง*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <http://www.virtualmuseum.finearts.go.th/royalbarges/index.php/th/ความเป็นมา-about-us/10-about-us.html>
- พระราชพิธีบรมราชาภิเษกในหลวงเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนครฯ ประชาชนชื่นชมขบวนพยุหยาตราฯ ครั้งแรกในเกือบ 60 ปี. (2562, 5 พฤษภาคม). *ประชาชาติธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2563, จาก <https://www.prachachat.net/พระราชพิธีบรมราชาภิเษก/news-323203>
- พระราชพิธี เสด็จเลียบพระนคร ตรการตา ทรงพระเจริญก้อง ชาวต่างชาติชื่นชม. (2562, 12 ธันวาคม). *ไทยรัฐ*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/news/royal/1725021>
- พสกนิกรเฝ้าฯ รับเสด็จ ขบวนพยุหยาตราทางชลมารค ตลอด 2 ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา. (2562, 12 ธันวาคม). *ไทยรัฐ*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/news/royal/1724741>
- ราชชนวิภา. (2541). *ประมวลเรือย่อนยุค*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน อาคารราชชนวิภา.
- ราตรี บัวประดิษฐ์. (2553). *นำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- เรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์. (2559). *กระบวนพยุหยาตรา ประวัติศาสตร์*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_344985
- ส.พลายน้อย. (2550). *เรือพระราชพิธี กระบวนพยุหยาตราทางชลมารค*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- สมภพ ภิรมย์, พ.ร.ต. (2526). *เรือพระราชพิธีพยุหยาตราทางชลมารค*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สิริ โอศิริ. (2562). *การเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตรา ทางชลมารค เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <https://www.thebangkokinsight.com/254012/>
- สำนักพระราชวัง. (2539). *หมายกำหนดการเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐินกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- อภिरักษ์ โรจน์อำพร. (2563). สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับน้ำอภิเษก ณ พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2563, จาก <https://www.amarintv.com/news-update/news-19520/376672/>
- MThai. (2555). เรือพระที่นั่ง เรือพระราชพิธี กระบวนพยุหยาตราทางชลมารค. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2563, จาก <https://teen.mthai.com/education/49290.html>
- New18. (2562). 4 เรือพระที่นั่งสำคัญ” ในขบวนพยุหยาตราทางชลมารค. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2563, จาก <https://www.newtv.co.th/news/45890>
- P.Loha. (ม.ป.ป.). ภาพประวัติศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <https://www.pinterest.co.uk/pin/431501208046886583/>
- The Bangkok Insight Editorial Team. (2562). ในหลวงออกมหาสมาคม. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2563, จาก <https://www.thebangkokinsight.com/183570/>